بابزرگان ادب فارسی

سخن گفتن با سکوت

حسینی- در زمان امامت حضرت سجاد(ع) در مجلسی از طلاب بر سر گفتن یا نگفتن گفت و گویی پیش آمد. یکی نصیحت لقمان را یاد کرد: «اگر سخن از نقره باشد سکوت از طلاست» دیگری ایراد کرد این سخن به توضیح احتیاج دارد و کارها را با سکوت نمی توان پیش برد. دیگری موعظه پیامبر اکرم(ص) را یادآوری کرد که در برابر تقاضای مردی از اعراب برای یك نصیحت جامع فرمودند: «زبان خود را نگه دار.» و این جمله را سه بار تکرار فرمودند. دیگری جواب داد شاید آن شخص آدم پر گو و زبان درازی بوده است. یکی گفت: «زبان سرخ سر سبز می دهد بر باد» دیگری گفت: اگر همه بخواهند سر سبزشان را نگه دارند راه هدایت بسته می شود و بسا سخن حق که ناگفته می ماند. زبان را برای گفتن به آدم داده اند مانند گوش که برای شنیدن است. یکی از تقیه گفت و یکی از واجب بودن امر به معروف و همین طور بحث به درازا کشیده شد تا این که کسی گفت: «حرف آخر با امام سجاد(ع) است. برویم و بپرسیم! و دیگران گفتند: از این بهتر نمی شود. همگی خدمت امام سجاد(ع) رفتند و از ایشان سوال کردند: سخن گفتن بهتر است یا خاموشی؟ اما سجاد(ع) در جواب فرمودند: اصل این است که نیت خیر باشد و شرایط کار سنجیده باشد. عده ای با یك گفتن اسلام می آورند و با یك گفتن از دین خارج می شوند. حضرت علی(ع) فرمودند «سخن گفتنی که در آن عبرت نباشد، به کاری نمی آید و سکوتی که در آن تفکری نباشد، غفلت است» در گفتن و نگفتن هم خیرها و هم آفت هاست. اگر هر دو از آفت بر کنار باشند سخن گفتن بهتر از خاموشی است. زیرا خداوند پیغمبران را به خاموشی نفرستاد، بلکه سخن امر فرمود و تنها با خاموشی به بهشت نمی توان رسید و تنها با سکوت از عذاب نمی توان رست. تمام این ها به سخن گفتن است. راهنمای مردم قرآن است و قرآن خاموش نیست، کلام حق است و پیغمبر(ص) فرمودند: ارزش هر عملی بسته به نیت است. سخنگوی جمع گفت: حق گفتی و هدایت کردی یابن رسول ا... (ص)، راضی شدیم.

برگرفته از عین الحیات علامه مجلسی

مدیر کل دفتر گسترش اقامه نماز، قرآن و عترت وزارت آموزش و پرورش:

ترویج فرهنگ نماز و قرآن در بین دانش آموزان نیت خالص می خواهد

حسینی- اولین همایش فعالان نماز خراسان جنوبی، چهارشنبه گذشته در شهرستان بیرجند، برگزار شد.

سخنران این جلسه حجت الاسلام سید جواد بهشتی، مشاور وزیر و مدیر کل دفتر گسترش اقامه نماز، قرآن و عترت وزارت آموزش و پرورش بود.

یك روحانی خوش بیان که به ظرافت هر چه تمام تر و به مدت دو ساعت بدون آن که حاضران احساس خستگی کنند، در خصوص مسائل مختلف اخلاقی، شرایط امام جماعت، شیوه های جذب دانش آموزان به نماز سخن گفت.

عصر روز چهارشنبه در حالی که او آماده رفتن به فرودگاه می شد، فرصتی دست داد تا پاسخگوی چند سوال ما باشد.

آقای بهشتی، ستاد اقامه نماز، قرآن و عترت چه فعالیت هایی را در مدارس انجام می دهد؟

برنامه های اقامه نماز در مدارس یك برنامه مشترك است که در کل کشور اجرا می شود، مثل مسابقات اذان، احکام و انشا که در دوره های راهنمایی و متوسطه انجام می شود و حدود ۳ میلیون دانش آموز را به صورت داوطلبانه جذب می کند.

برنامه دیگر در خصوص مرجعیت و تقلید است که در فقه شیعه از اهمیت زیادی برخوردار می باشد کتابی هم در این خصوص برای دوره راهنمایی و متوسطه تنظیم شده که دانش آموزان با کمك دبیر دینی می توانند از آن بهره ببرند.

برگزاری جشن تکلیف دختران سوم دبستان و پسران سوم راهنمایی، صحیح خوانی نماز و آموزش عملی نماز در پایه سوم ابتدایی که برنامه مشترك همه استان ها می باشد.

آیا همه برنامه ها به صورت متمرکز انجام می شود؟

نه به جز مواردی که سراسری است، استان ها از روی شوق و شوری که دارند، با ابتکارات خود، کارهای زیادی مثل ارتباط مدرسه و مسجد، رفتن به نماز جمعه یا برگزاری مسابقات به سلیقه خودشان انجام می دهند یا آیات قرآن در خصوص نماز که بالغ بر ۱۰۰ مورد می باشد را حفظ می کنند و . . .

■ برای ترویج فرهنگ نماز و قرآن در بین دانش آموزان باید نیت خالصی داشته باشی

■ در برخی استان ها تا دو هزار روحانی جذب مدارس شده اند، این کار رابطه آموزش و پرورش با حوزه های علمیه و همچنین دانش آموز و علما را نشان می دهد و زمینه را برای تقلید بچه ها از مراجع فراهم می کند

■ موضوع نماز، موضوعی است که بدون دخالت مسائل جناحی باید مطرح شود، مثل امام جمعه شهر می ماند که باید همانند یك پدر بتواند همه گروه ها را به خودش جذب کند

چه اقدامی در خصوص آمادگی بیشتر معلمان صورت گرفته است؟

۶ دوره ضمن خدمت برای معلمان پرورش و امام جماعت های فرهنگی طراحی شده است، ضمن این که سعی داریم امام جماعت های روحانی را نیز جذب کنیم، به خصوص استان هایی که حوزه علمیه پر جمعیتی دارند.

در برخی استان ها تا دو هزار روحانی جذب مدارس شده اند که این کار رابطه آموزش و پرورش با حوزه های علمیه و همچنین دانش آموز و علما را نشان می دهد و زمینه را برای تقلید بچه ها از مراجع فراهم می کند.

وضعیت نماز در مدارس چگونه است؟

به نظر من در سال های گذشته حرکت روبه رشدی داشتیم و البته راه های نرفته زیاد است و تا رسیدن به فضایی که ۱۰۰ درصد مطلوب باشد، هنوز راه داریم.

چه در برنامه جذب دانش آموزان به نماز و چه در ساخت نماز خانه، اگر بخواهیم گذشته را مرور کنیم، در چند سال گذشته شتاب بیشتری داشته است.

با توجه به وجود فرقه های منحرف و امکان گرایش جوانان به آن ها آموزش و پرورش چه اقداماتی در خصوص هدایت و ارشاد دانش آموزان انجام داده است؟

این مسئله که عنوان کردید، در استان های مختلف متفاوت است.

در برخی استان ها خطرهایی مانند وهابیت، بهاییت، شیطان پرستی و . . . بیشتر است.

دوستان طلبه ای که به مدارس می آیند به همان تناسب دوره های ویژه ای می بینند مانند مهدویت آسیب شناسی که در مهدویت وجود دارد.

به جز این، گروه پرورشی هم برنامه هایی برای آگاهی رسانی در خصوص این فرقه ها دارد که البته در استان شما باید پرس و جو کنم ببینم چه کارهایی انجام شده است.

شما در جلسه سخنرانی ضمن این که مفاهیم را خیلی شیرین بیان می کردید، هیچ گونه بحث جناحی را حتی با کنایه هم مطرح نکردید، این مسئله چه میزان در جذب جوانان به مسائل معنوی موثر است؟

به طور کلی موضوع نماز، موضوعی است که باید بدون دخالت مسائل جناحی مطرح شود، مثل امام جمعه شهر می ماند که باید همانند یك پدر بتواند همه گروه ها را به خودش جذب کند.

مسئول ستاد اقامه نماز کشور هم شخصی فرا جناحی است و من ۱۲ سال است که در ستاد اقامه نماز فعالیت دارم تا امروز هر گروه و افرادی که آمده اند، این موضوع همچنان بکر مانده است.

چون نماز و قرآن موضوعی است که همه سعی می کنند نیت خالص داشته باشند.

دانش آموز و جوان هم وقتی می بیند شخص دعوت کننده توجهی به مسائل جناحی ندارد، مسلما استقبال بیشتری می کنند.

از میان خبرها

کارشناس مسئول اقامه نماز و قرآن سازمان آموزش و پرورش استان:

۱۸۰ آموزشگاه استان نمازخانه ندارد

حسینی- ۱۸۰ آموزشگاه در خراسان جنوبی نیاز به ساخت نمازخانه دارد. کارشناس مسئول اقامه نماز و قرآن سازمان آموزش و پرورش استان در حاشیه اولین همایش فعالان اقامه نماز فرهنگیان خراسان جنوبی به خبرنگار ما گفت: برای شرکت در این همایش که با حضور حجت الاسلام والمسلمین بهشتی مشاور وزیر و مدیر کل دفتر اقامه نماز، قرآن و عترت وزارت تشکیل شد از همه افرادی که ما را در اقامه نماز مدارس یاری می کنند، دعوت کردیم تا در این جلسه هم از رهنمودهای آقای بهشتی استفاده کنند و هم از آن ها تجلیل شود.

رمضان زحمتکش افزود: حدود ۵۰۰ نفر را دعوت کردیم که با توجه به درگیری همکاران در ایام انتخابات، حدود ۴۰۰ نفر شرکت کردند.

وی با اشاره به وضعیت اقامه نماز در مدارس هم عنوان کرد: وضعیت نسبتا مطلوب است تا جایی که توانستیم روحانی جذب کردیم و در حال حاضر ۲۳۰ روحانی در مدارس بزرگ به خصوص راهنمایی و متوسطه داریم، در ۷۰۰ مدرسه دیگر هم همکاران فرهنگی کار اقامه نماز را بر عهده دارند. به گفته وی در مجموع در ۹۰۰ تا ۹۵۰ آموزشگاه استان نماز جماعت برگزار می شود. وی با بیان این که هنوز در برخی مدارس مشکل نمازخانه داریم، تصریح کرد: برخی مدارس قدیمی ساز هستند که مسئله نماز خانه در آن در نظر گرفته نشده است، گاهی هم مدارس از نظر فضای آموزشی کمبود داشته اند و نماز خانه ها را تغییر کاربری داده اند، به طور کلی حدود ۱۸۰ مدرسه در استان نیاز به ساخت نماز خانه دارد. زحمتکش در خصوص مشارکت خیران در ساخت نمازخانه عنوان کرد: از سال ۸۴ تاکنون خیران ۲۸ نماز خانه را ساخته و تحویل داده اند و در حاشیه همین مراسم هم یك نماز خانه خیرساز را هم افتتاح کرده ایم، ۴ مورد هم در حال ساخت می باشد. به گفته وی اداره کل نوسازی و تجهیز مدارس هم پی گیر ساخت ۲۱ نماز خانه در استان می باشد که امیدواریم تا پایان شهریور ماه شاهد افتتاح آن باشیم. وی از افرادی که تمایل به کمك به امر اقامه نماز در مدارس را دارند خواست تا برای فرش کردن و تجهیز نماز خانه ها، این ستاد را یاری کنند. به گفته وی، حدود ده هزار متر مربع فرش برای نماز خانه های استان مورد نیاز است.

■ حسینی

یك روز در خوابگاه مدرسه شبانه روزی خراشاد

عصر یك روز بهاری و در حالی که چند روز بیشتر به ایام امتحانات دانش آموزان باقی نمانده کوچه های با صفای روستای خراشاد را که چتر سبز درختان فضای دل انگیزی را در آن ایجاد کرده پشت سر می گذارم تا طبق قرار قبلی از خوابگاه مدرسه شبانه روزی این روستا گزارش تهیه کنم.

ساعت کمی از ۱۵ گذشته که وارد حیاط خوابگاه می شوم، از داخل خوابگاه صدایی به گوش نمی رسد. گویا زمان استراحت دانش آموزان است. ابتدا به سوی اتاق سرپرستی

می روم. سرپرست که با او آشنایی قبلی دارم در اتاق را می گشاید، پس از احوال پرسی به همراه او به قسمت های مختلف خوابگاه سر می زنیم.

ابتدا نمازخانه که هم سالن مطالعه، هم سلف سرویس و هم محل برپایی نماز جماعت می باشد. سپس به آشپزخانه که در آن سوی حیاط قرار دارد می رویم. باورم نمی شود، یك اتاق حدودا ۲۰ متری که انواع ظروف قابلمه، گاز و . . . در آن قرار دارد. به گفته سرپرست خوابگاه برای این تعداد دانش آموز فضای آشپزخانه حداقل باید ۱۵۰ متر مربع باشد. حالا نوبت اتاق های خوابگاه است ۴ اتاق که در هر کدام حدود ۲۰ تخت قرار دارد.

کم کم بچه ها متوجه شده و یکی یکی به جمع ما می پیوندند. بچه های خوابگاه تعدادی از روستاهای اطرافند و تعدادی هم دانش آموزانی شهری هستند که به علت وجود مشکلات خانوادگی به این جا پناه آورده اند.

یکی از این دانش آموزان که از بیرجند به این مدرسه آمده می گوید: چون دیدم امکانات خوب است آمدم این جا، در شهر آن طور که می خواستم نمی شد درس بخوانم. محمدرضا یکه خانی که دومین سال حضور در این مدرسه را تجربه می کند در خصوص تفاوت تحصیل در مدرسه شبانه روزی و روزانه عنوان می کند: درس خواندن در محیط شبانه روزی خیلی بهتر است چون در این جا مواظب درس خواندن آدم هستند ولی در محیط های عادی دانش آموز سرگرم کارهای متفرقه می شود.

وی می افزاید: هر هفته عصر چهارشنبه به بیرجند رفته و عصر جمعه بر می گردم.

به نظر این دانش آموز مشکل به خصوصی در مدرسه وجود ندارد. مهدی بینابادی هم دانش آموزی است که از بینباد روستایی در ۷ کیلومتری خراشاد به این مدرسه می آید.

او می گوید: به طور مسلم تحصیل در محیط شبانه روزی خیلی بهتر است چون در این جا تمام امور از جمله ورزش، تفریح، درس خواندن بر اساس برنامه ریزی انجام می شود.

از وی که سه سال تجربه حضور در مدرسه شبانه روزی را دارد می پرسم چه قدر طول کشید تا به این محیط عادت کنی. ابتدا می خندد و سپس پاسخ می دهد سال اول دوری از خانواده کمی سخت بود و دوست داشتم زودتر به محیط خانه برگردم، کم کم عادت کردم و امیدوارم برای دوره متوسطه هم بتوانم در یك مدرسه شبانه روزی درس بخوانم. مجتبی خسروی از روستاهای میناخو دیگر دانش آموزی است که با او به گفت و گو می نشینم، او عنوان می کند که دو سال پیش به این جا آمده و قبل از آن در مدرسه روستای گل تحصیل می کرده است.

از وی در خصوص چگونگی رفت و آمد می پرسم که می گوید: اگر وسیله ای باشد هر هفته به روستایمان می رویم و گرنه به صورت پیاده که حدود ۲ ساعت طول می کشد. می پرسم آیا از مسئولان مدرسه راضی هستی با خنده می گوید: بله راضی هستم انشاء ا... آن ها هم از ما راضی باشند. مجتبی النگی آخرین دانش آموزی است که با او گفت و گو می کنم او به درستی نمی تواند صحبت کند بنابراین سرپرست که رابطه نزدیکی با او دارد گفته های او را برایم بازگو می کند که از مدرسه و خوابگاه راضی ام.

و آخر هفته ها که دلتنگ می شوم به روستا می روم. سرپرست خوابگاه با بیان این که از مهر ماه به این جا آمده ام می گوید: البته چند سال سابقه سرپرستی خوابگاه در مدارس دیگر را دارم.

سید غلامحسین حسینی در خصوص محیط شبانه روزی معتقد است: محیط شبانه روزی هم برای سرپرست و هم برای دانش آموز سخت است، چون هر دو باید دوری از خانواده را تحمل کنند. همچنین مشکلاتی نظیر، مریضی، کمبود امکانات و وسیله نقلیه وجود دارد، ضمن این که یك محیط مثل این جا ممکن است برای شبانه روزی ساخته نشده باشد. یا مثلا آشپز خوبی گیر نیاید. از وی در خصوص ویژگی های یك سرپرست خوب در مدارس شبانه روزی می پرسم او پاسخ می دهد: سرپرست باید به گونه ای باشد که دانش آموز احساس هیچ کمبودی نکند.

سرپرست باید تمام کمبودها را پوشش داده و خلاء پدر و مادر را برای دانش آموزان پر کند.

ضمن این که تا حد امکان در همه دروس به دانش آموز کمك کند. وی تصریح می کند: بیشتر بچه های این جا مشکلات خانوادگی دارند به خصوص آن ها که از بیرجند می آیند یا پدر و مادر ندارند یا هم خدای ناکرده والدین آن ها در زندان به سر می برند. به گفته وی یك مدرسه شبانه روزی باید سالن مطالعه، غذا خوری، کتابخانه، نمازخانه و . . . داشته باشد نه این که صرفا یك مکان برای خوابیدن باشد. از او می پرسم چه چیز این کار برای شما لذت بخش است کمی فکر کرده و عنوان می کند: از صمیمیت بچه ها در نمازهای جماعت، قرآن خواندن و روزه گرفتن در ماه رمضان لذت می برم گاهی ممکن است سرپرست خسته شود ولی وقتی می بینم عده ای از دانش آموزان تا آخر شب مشغول خواندن هستند امید در وجود آدمی زنده می شود تا با تمام سختی های کار دلگرم باشیم. مدیر مدرسه که از ۲۰ سال سابقه خدمت ۱۹ سال آن را به عنوان مدیر و یك سال را هم به عنوان معاون پشت سر گذاشته می گوید: مدرسه شبانه روزی ویژگی های خاص خود را دارد، دانش آموزان از نقاط مختلف با خانواده ها و مشکلات متفاوت به مدرسه می آیند و بالطبع نیازمند راهکارهای منطقی و مثبت برای ادامه تحصیل می باشند. محمدرضا زینلی در خصوص هدف تاسیس مدارس شبانه روزی تصریح می کند: تاسیس مدارس شبانه روزی به منظور فراهم آوردن امکانات ادامه تحصیل دانش آموزان دوره ابتدایی برای ورود به مدارس راهنمایی و توسعه آموزش در مناطق پراکنده روستایی است که از هدر رفتن استعدادها و توانایی نوجوانان محروم جلوگیری شود همچنین ارتقای سطح کیفی آموزش و کاهش افت تحصیلی، استفاده درست از اوقات فراغت، پیش گیری از تبعات اخلاقی و اجتماعی و همچنین جلوگیری از مهاجرت بی رویه دانش آموزان روستایی به مراکز شهری، تربیت نیروهای بومی و متخصص برای مناطق محروم از دیگر اهداف تاسیس مدارس شبانه روزی است.

وی اهم مشکلات موجود در مدارس شبانه روزی را کاهش شدید نرم دانش آموزی طی سال های گذشته به دلیل مهاجرت شدید به مناطق شهری و تخلیه روستا به علت خشکسالی سال های گذشته، پایین بودن سطح یادگیری دانش آموزان به دلیل چند پایه بودن مدارس ابتدایی روستایی، پراکندگی روستاها و نبود هماهنگی خانواده ها با مدرسه، استقرار نیافتن دانش آموزان روستاهای نزدیك در محیط خوابگاه که باعث افت شدید تحصیلی این دانش آموزان می شود، مشکلات خانواده ها برای هدایت فرزندان کم توان ذهنی به مراکز بهزیستی یا مراکز استثنایی، تحصیل تعداد زیاد دانش آموزان مشکل دار مدارس شهری در مدارس شبانه روزی، گاهی هم نبود آموزش کافی برای احراز پست مهم سرپرستی عنوان می کند.

وی یکی از مشکلات مدرسه خراشاد را ضمیمه شدن دبیرستان و حضور دانش آموزان دبیرستانی در کنار دانش آموزان راهنمایی دانسته و می افزاید: در حال حاضر ۸۶ دانش آموز خوابگاهی در این مرکز داریم. که طبق استانداردی که برای محیط های شبانه روزی تعریف شده باید به ازای هر ۹۶ نفر دانش آموز شبانه روزی ۴۸۰ متر زیربنا و ۱۲ اتاق ۸ نفره داشته باشیم که در این جا برای ۸۶ نفر فقط ۴ اتاق در اختیار داریم. به گفته وی وضعیت سرویس بهداشتی و حمام هم چندان رضایت بخش نیست.

به اعتقاد زینلی با تمام تلاش هایی که در مورد این مدارس صورت می گیرد، یك حلقه مفقوده به چشم می خورد و آن نبود شادابی و نشاط در مدارس شبانه روزی است. وی می افزاید: با این که نشاط و شادابی لازمه یادگیری است ولی این مسئله آن طور که باید در مدارس شبانه روزی فراهم نشده است. چون محیط های شبانه روزی بیشتر تیپ

شبانه روزی نداشته و در آن از وسایل و امکاناتی که بتوان برای اوقات فراغت از آن استفاده کرد به چشم نمی خورد. وی با اشاره به شعار جهانی یونسکو که «یادگیری برای زیستن و برای با هم زیستن است» عنوان می کند: زمانی یادگیری برای زیستن و با هم زیستن فراهم می شود که فراگیری آن در موقعیت های زندگی با مشارکت همه امکانات، آموزشی، پرورشی، بهداشتی، ورزشی، خدماتی و . . . صورت گیرد.